

MAGNUS RAGNAR BRUZELIUS, d.

En af Stockholms äldre mera kände läkare har gått ur tiden: f. öfverläkaren vid Serafimerlasarettet, professorn i medicin vid Karolinska institutet, Magnus Ragnar Bruzelius, afled den 17 februari i Stockholm efter en längre tids aftynande.

Professor Bruzelius var i sin krafts dagar en af hufvudstadens mest kända personer. Alla hade reda på den store, brede mannen med den skånska brytningen, hvilken hördes på långt håll. Och från när och fjärran kommo patienterna, framför allt de bröstsjuka, för att låta sig undersökas af professor Bruzelius, hvilken hade stort rykte om sig att vara en ovanligt skicklig diagnostiker. Denna hans utomordentliga förmåga lär bland annat ha berott på hans skarpa hörsel, som tillät honom att ytterst noga höra tecknen till de sjukliga förändringarne i lungorna.

Hur kom det sig, att allmänheten betraktade en nu snart försvunnen tids läkare med andra ögon, än våra dagars, att läkarne för tjugoo till trettio år sedan voro något för mer än andra människor -- och att husläkaren i de flesta fall var en familjens vän? Det förra härledde sig nog därifrån, att vetenskapen ännu icke var så populariserad, utan ännu hade öfver sig något visst hemlighetsfullt imponerande, hvilket dock i själfva verket alls icke befrämjade själfva vetenskapen, men väl gáfvo dess idkare, och däribland kanske i främsta rummet de latinskrifvande doktorerna, en nimbus. Det senare kom sig kanske af, att den tidens läkare icke hade så brådt som vår tids, brådt att följa med det allra senaste rönet å det vetenskapliga området, brådt att följa med i konkurrensen sins emellan, och att på den tiden icke funnos så många specialister som nu. Till husläkaren vände man sig, antingen det gällde något in- eller utvärtes, bröstet, magen eller hufvudet. Och husläkaren blef, som sagdt, en vän i familjen.

Ragnar Bruzelius var en sådan person, till hvilken patienterna hade oinskränkt förtroende och hvori de, på goda skäl, sågo en vän, som ville dem allt godt. Och i sin egenskap af lärare var professor Bruzelius lika högt skattad af sina lärjungar, som han förstod att intressera på ett ovanligt sätt. Han var visserligen icke den djupe, spekulativt anlagde vetenskapsmannen, som längtade efter nya eröfringar och ledde lärjungarnes blickar hän mot det hittills utforskade. Men han var i stället en synnerligen praktiskt anlagd person, som visste att bilda i sin tur praktiska, kloka läkare, och som gjorde sakerna intressanta och njutbara för eleverna, icke minst genom den humor han inlade i sina föredrag och förklaringar. Och när han gjorde rondan i lasarettet, omgifven af sina lärjungar, voro de sjuka för honom icke blott »försöksobjekt», utan nödställda människor, som behöfde läkarehjälpen. Man kan förstå, hvilket inflytande detta professors sätt att behandla sjuklingarne skulle ha på de unga läkarkandidaternas sinnen.

Ragnar Bruzelius tillhörde den sedan midten af 1600-talet kända smålandssläkten Bruzelius, hvilkens flesta medlemmar under de två senaste århundradena varit bosatta i Skåne. Släktnamnet är taget af hemmet Brusås i Hongers socken af Östbo härad och Jönköpings län, där stamfadern Lars Nilsson var bonde.

Bruzelius föddes den 4 juni 1832 i Löderup i Kristianstads län, son af prostens fil. doktor Magnus B. och Sofia Wilhelmina Johansson. Efter att ha genomgått Lunds katedralskola blef han vid 16 års ålder student i Lund, fil. kand. 1853 och promoverad

till fil. doktor samma år. Påföljande år disputerade han för docentur och utnämndes 1855 till docent i zoologi i Lund samt uppehöll följande vårtermin professuren i samma ämne vid universitetet. Åren 1856--57 ägnade han sig åt studier af anatomi vid Karolinska institutet under professor Anders Retzius' ledning. År 1859 disputerade han för adjunktur i zoologi vid Lunds universitet och uppfördes 1860 å förslag till densamma. Han lämnade emellertid detta vetenskapsområde, där han dock -- särskildt hvad studiet af crustaceerna beträffar -- inlagt betydande förtjänst, för att definitivt ägna sig åt läkarebanan. År 1860 aflade han sålunda med. kand.-examen, blef med. licentiat 1862, disputerade för med. doktorsgraden 1863 och blef med. doktor 1864.

Allt från början af sin läkarebana var Bruzelius fäst vid Serafimerlasarettet. År 1862 blef han amanuens vid dess medicinska afdelning och påföljande år underläkare samt t. f. biträdande öfverläkare. Tillika blef han docent i medicin vid Karolinska institutet och bestred de till medicine adjunkturen vid institutet hörande föreläsningar och kliniska undervisning, till dess han 1864 utnämndes till ordinarie med. adjunkt. Samma år blef han biträdande öfverläkare vid Serafimerlasarettet, där han 1877 blef öfverläkare, i hvilken befattning han kvarstod under 20 års tid till 1897. Under olika perioder i midten af 1870-talet förestod B. professuren i medicin vid Karolinska institutet, till dess han 1877 utnämndes till ordinarie innehafvare af denna professur. Äfven från denna befattning tog han afsked 1897. År 1880 kallades han till konungens läkare, från hvilken befattning han på begäran erhöll afsked vid 1897 års slut och 1890 till ledamot af Vetenskapsakademien. Allt sedan fförsäkringsaktiebolaget Nordstjernans stiftande 1871 har han varit dess öfverläkare. Direktionen öfver gymnastiskt-ortopediska institutet har B. tillhört under en lång följd af år, däraf under en lång tid i egenskap af ordförande.

Utom några vetenskapliga afhandlingar återfinner man en mängd uppsatser af Bruzelius' hand i Svenska läkaresällskapets förhandlingar, Nordiskt med. arkiv, Hygiea, Vetenskapsakademiens handlingar m. m. Han har äfven under många år deltagit i redigerandet af såväl Hygiea som Nordiskt med. arkiv. Bland de utmärkelser, som kommit B. till del, må nämnas, att han var innehafvare af konung Oscars jubileumstecken, kommandör af Nordstjerneorden, 1:sta klass, och kommandör med stora korset af Vasaorden. Vid liffförsäkringsaktiebolaget Nordstjernans 25-årsjubileum 1896 öfverlämnades till Bruzelius en af professor Lindberg öfver honom präglad medalj i guld. Professor Bruzelius' lärjungar ha låtit måla hans porträtt, som är uppsatt i Serafimerlasarettets medicinska afdelnings föreläsningssal.

Professor Bruzelius var gift två gånger, första gången 1871 med Christina Helena Kempe, död 1879, och andra gången 1882 med sin första hustrus halfsyster, Lotty Henriette Kempe, bägge döttrar af grosshandlanden och bruksägaren J. C. C. Kempe och dotterdöttrar till Frans Michael Franzén. Utom maka efterlämnar professor Bruzelius en 13-årig dotter.

Genom giftermål erhöll professor Bruzelius stor förmögenhet, och han hade af sin praktik en betydande inkomst, så att han till sist var en mycket rik man. Han bistod äfven, när så behöfdes, af sin förmögenhet det uppväxande läkaresläktet. Bland namnen å framstående svenska läkare intager den nu aflidnes sin gifna plats.